

Inleiding en overweging 7 oktober 2018,

De genade, vrede, liefde en verbondenheid met elkaar in de naam van de Vader, Zoon en heilige Geest.

Welkom U allen vanmorgen op deze eerste zondag in oktober.

Niets ter wereld wordt door mensen zo bezongen als de liefde. Maar soms als je het reilen en zeilen van menselijke relaties van naderbij bekijkt, krijg je het idee dat achter al dat zingen over de liefde heel wat twijfel en verdriet en onmacht schuilgaat. Volgens de gegevens van het CBS eindigt momenteel ongeveer een derde van het aantal huwelijken in een echtscheiding.

Is levenslange liefde en trouw van mensen aan elkaar in onze tijd nog wel mogelijk, zo vragen veel mensen zich af? Wij leven in een samenleving waarin persoonlijke vrijheid, mijn unieke persoonlijkheid, mijn rechten als burger, zelfontplooiing door arbeid voor iedereen, zo centraal zijn komen te staan dat andere waarden, die meer gericht zijn op de ander - op sociale cohesie – dat wat ons samenbindt – meer onder druk zijn komen staan. Mede daardoor is wellicht het belang van het gezin meer op de achtergrond geraakt en zijn veel mensen meer dan ooit eenzaam. Allemaal vragen waarop een antwoord niet zo eenvoudig is.

Vandaag gaan de lezingen over trouw in liefdesrelaties, over huwelijkstrouw.

De eerste lezing is een gedeelte uit het scheppingsverhaal waarin gezegd wordt dat het niet goed is dat de mens (Adam) alleen blijft. De mens herkent met vreugde zichzelf in de ander “vlees van mijn vlees”, zo staat het er. In dit oerverhaal wordt het ideaal van de liefde onderstreept, datgene waar het de Schepper ten diepste om begonnen is: de liefde tussen twee geliefden, het liefdevol samengaan van man en vrouw of vrouw en vrouw of man en man, twee mensen die in elkaar het beste oproepen, die er alles voor over hebben elkaar te bevestigen.

Maar uit het evangelie van vandaag blijkt ook dat die liefdesverband kwetsbaar en breekbaar is. Is levenslange liefde en trouw tussen mensen wel mogelijk? Het is niet alleen een vraag in onze tijd, het was ook al een vraag in Jezus tijd.

De schriftgeleerden gaan met dat soort levensvragen naar Jezus. We krijgen van hem gelukkig geen pasklare antwoorden. Hij wijst ons wel een weg om te gaan. We willen daar straks verder over nadenken.

Weten wij onszelf bij elkaar in het besef dat we leven moge in de aanwezigheid van God.. hier in ons samenzijn met elkaar en in ons persoonlijk leven van alle dag en vragen wij God om vergeving voor al ons tekortschieten naar elkaar.

Overweging 27 zondag b.

Koning Willem Alexander memoreerde afgelopen Prinsjesdag in zijn troonrede : leven we in Nederland wel voldoende met elkaar en niet teveel naast elkaar? Bouwen aan een hechtere samenleving moet iedereen aangaan.

Ja samenleven is mooi, maar samenleven is ook moeilijk. Het gaat niet altijd zoals we van plan waren en waarvan we droomden. Zijn we in ons streven naar meer zelfontplooiing doorgeschoten, teveel gericht op ons alleen het eigen geluk , met te weinig oog voor wat ons samen bindt.?

Hoe het ook zij, we hebben allemaal een diep menselijk verlangen naar eenheid, om je verbonden te weten met anderen. Omdat we intuïtief aanvoelen dat we misschien daartoe wel geschapen zijn. Een heel diep menselijk gegeven waarvan de wortels al te vinden zijn in het gedeelte van het scheppingsverhaal dat we vandaag hoorden.

De heer God sprak : Het is niet goed dat de mens alleen blijft. Ik ga een hulp voor hem maken die bij hem past. De ander als een levend antwoord op het verlangen naar geluk. Dan neemt God een rib weg uit de man, bouwt God, de Heer, een vrouw brengt haar naar de mens. Eindelijk roept die mens, 'zij is het'. Nu pas is ten volle sprake van de mens, 'vrouwelijk' en 'mannelijk'.

Man en vrouw zijn schepselen Gods , dus evenwaardig aan elkaar, en elkaars 'tegenover'. Wanneer zij zich hechten aan elkaar vormen zij een uniek verbond.

Wij zijn geschapen naar Gods beeld. In liefde van de mensen openbaart God zichzelf. We zien het verhaal van de schepping als basis van het huwelijk, maar het gaat in wezen over alle wezenlijke verbintenissen tussen mensen; het gaat over verbondenheid, samenzijn, verantwoordelijkheid dragen voor elkaar, elkaar helpen. Mensen zijn niet bedoeld als eenlingen. Mensen hebben mensen nodig , dat ervaren we ook in ons eigen leven.

Maar wat als het ideaal van 'in de beginne' van twee mensen die bij elkaar hun bestemming vinden en daarom een verbond zijn aangegaan in de praktijk niet haalbaar is. Daarover gaat het evangelie van Marcus met daarin de bekende tekst "Wat God verbonden heeft mag de mens niet scheiden". Hoe moeten we die woorden verstaan. Over wie heeft Jezus het dan, als Hij dat zegt?

Vooreerst moeten we ons realiseren dat de samenleving in Jezus tijd zeer verschilt van de onze. Denk alleen maar aan de man/vrouw verhoudingen. Vrouwen werden gezien als onzelfstandige wezens, bezit van de man. Er was sprake van gearrangeerde huwelijken. Er waren totaal andere gezagsverhoudingen. Een wereld van verschil met nu.

Jezus wordt in het evangeliieverhaal de vraag voorgelegd: Staat het een man vrij zijn vrouw te verstoten ?. Onder bepaalde omstandigheden was het in die tijd volgens de wet van Mozes een man geoorloofd zijn vrouw te verstoten. De man moest dat dan wel netjes afwerken en de vrouw een scheidingsbrief meegeven. Je kunt dat alles nalezen in het boek Deutronomium . Een vrouw kon niet zelf het initiatief nemen tot scheiding. Van dat voorschrift van Mozes werd in Jezus tijd behoorlijk misbruik gemaakt.

Een onbeduidende kleinigheid was vaak al voldoende reden voor de wegzending, zoals b.v. het laten aanbranden van het eten. Er was dus sprake van willekeur t.o.v. de zwakke partij , namelijk de vrouw.

Jezus staat in de traditie van Mozes, hij kent de wet en hij weet hoe soms de regels en voorschriften van Mozes werden gehanteerd, maar hij kent ook Genesis, wat God voor ogen stond toen hij de mensen schiep voor elkaar.

Jezus had dat ideaal voor ogen toen hij de mensen voorhield , “wat God verbonden heeft moet de mens niet scheiden”. Het gaat Jezus om leven, een gelukkig leven voor een ieder, voor mensen met elkaar, dat is Gods bedoeling met ons.

Soms kan het daarvoor helaas nodig zijn gedane belofte te moeten verbreken. Het kan soms zo zijn dat een man en vrouw of een echtpaar van gelijk geslacht na een lang en onmachtig zoekproces, na al het mogelijke te hebben gedaan het tij te keren, tot de conclusie komen dat het ideaal waarmee ze begonnen, niet meer haalbaar is. De relatie is voor hen niet langer meer menswaardig. Ze willen niet doorgaan elkaar nog langer te verwonden. Ze gunnen elkaar het beste. In hun huwelijk, in hun relatie lukt dat niet meer. Het valt zwaar te moeten beslissen de belofte van trouw te moeten verbreken.

Maar dit alles, de noodzaak van scheiden, omdat het nog de enige weg is die overblijft, is heel iets anders dan echtbreken, de ander verstoten, aan de kant zetten omwille van een ander. Je stelt jezelf daardoor boven de ander, minacht, ontkent de ander. Van gelijkwaardigheid is dan geen sprake meer. Dit veroordeelt Jezus wel. Maar tegelijkertijd nodigt Jezus ook kinderen uit tot Hem te komen, zegent ze en hij wijst zijn gehoor op de open en onbevangen houding die kinderen van nature nog hebben. Kinderen spelen gewoon met elkaar , zijn voor elkaar gelijkwaardig, zonder vooroordeel naar komaf : zoals cultuur of kleur, armoede of rijkdom.

Het zijn juist vaak deze dingen in ons die ons belemmeren om verbondenheid en eenheid te ervaren waartoe we geroepen zijn en waarnaar we allen ten diepste verlangen. Amen

